

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2027 -2046

Gemeente Hattem

Voorwoord wethouder van de Kolk

Voor u ligt het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2027–2046 (IHP). Na een periode van intensief samenwerken ligt er nu een plan dat past bij de huidige tijd én bij de toekomst van het Hattemse onderwijs.

Onze schoolgebouwen zijn belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen. Ze moeten veilig, gezond, duurzaam en inspirerend zijn. Veel gebouwen zijn verouderd en de landelijke wetgeving verandert. Het IHP sluit aan bij onze ambitie dat ieder Hattems kind thuisnabij en kansrijk onderwijs moet kunnen volgen. Dat vraagt om gebouwen die passen bij moderne onderwijsconcepten, ruimte bieden aan samenwerking met kinderopvang en partners in de wijk, en klaar zijn voor de toekomst. Met dit plan zetten we daar nu concrete stappen in.

Wat dit plan extra waardevol maakt, is dat het samen met de schoolbesturen is opgesteld. Het resultaat is een stevig fundament voor de komende twintig jaar. Een fundament dat we periodiek actualiseren, zodat het meebeweegt met ontwikkelingen in leerlingenaantallen, wetgeving en de samenwerking binnen de Lokale Educatieve Agenda.

Ik kijk ernaar uit om de komende jaren samen verder te bouwen aan sterke, gezonde en toekomstbestendige onderwijsvoorzieningen voor alle Hattemse kinderen.

Andries van der Kolk
Wethouder Onderwijshuisvesting
Gemeente Hattem



Inhoudsopgave

1. Inleiding – pagina 4
- 1.1 Aanleiding – pagina 4
- 1.2 Reikwijdte – pagina 5
- 1.3 Proces – pagina 6

2. Beleidsuitgangspunten – pagina 7
- 2.1 Wettelijke taken en verantwoordelijkheden – pagina 7
- 2.2 Bestaand lokaal beleid – pagina 8
- 2.3 Kwaliteitsambitie – pagina 10
- 2.4 In te zetten maatregelen – pagina 11

3. Analyse huidige en toekomstige situatie – pagina 15
- 3.1 Algemeen – pagina 15
- 3.2 Historische leerlingenontwikkeling – pagina 16
- 3.3 Gebouwenvoorraad – pagina 17
- 3.4 Ontwikkelingen – pagina 20
- 3.5 Leerlingenprognose – pagina 21
- 3.6 Toekomstige capaciteitsanalyse – pagina 22

4. Routekaart – pagina 23
- 4.1 Toelichting routekaart – pagina 23
- 4.2 Fasering projecten in tijd – pagina 24

5. Financiën – pagina 28
- 5.1 Toelichting financiële parameters – pagina 28
- 5.2 Kerngetallen en uitgangspunten – pagina 29
- 5.3 Bijdrage schoolbesturen – pagina 30
- 5.4 Financiële disclaimer – pagina 31
- 5.5 Meerjareninvesteringsplan – pagina 32

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Voor u ligt het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs van de gemeente Hattem. Dit IHP beschrijft de visie en opgave voor de onderwijshuisvesting in de gemeente, met een uitvoeringsperiode van 2027 tot en met 2030 en een doorkijk naar de periode tot circa 2046. Met dit plan wordt richting gegeven aan een duurzame, toekomstbestendige en passende huisvesting van het onderwijs.

De gemeente Hattem telt circa 12.800 inwoners. Ongeveer 1.100 kinderen gaan in Hattem naar school. Hier wordt door onderwijsprofessionals en ondersteunend personeel een fundamentele basis gelegd voor hun ontwikkeling tot jongvolwassene. Goede schoolgebouwen dragen bij aan de kwaliteit van het onderwijs en bieden een veilige, gezonde en inspirerende leeromgeving.
Sinds 1997 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de huisvesting van scholen. Vanaf 1 januari 2027 zijn gemeenten wettelijk verplicht te beschikken over een Integraal Huisvestingsplan voor onderwijshuisvesting met een looptijd van minimaal 16 jaar. Dit IHP sluit hierbij aan en heeft een planhorizon tot circa 2046. Vanzelfsprekend zal het plan periodiek worden geactualiseerd, zodat kan worden ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen en inzichten.

Het IHP vormt de gezamenlijke langetermijnvisie van de gemeente en de schoolbesturen en biedt een integraal kader voor beleid, capaciteitsontwikkeling, planning en financiële afwegingen voor alle onderwijsgebouwen. Met dit beleidsstuk geeft de gemeente invulling aan haar verantwoordelijkheid op het gebied van onderwijshuisvesting. Het plan is opgesteld in nauwe samenwerking met de betrokken schoolbesturen en biedt richting aan toekomstige keuzes en investeringen.

1.2 Reikwijdte

Dit IHP heeft betrekking op alle schoolgebouwen in de gemeente Hattem. In het IHP staan de investeringen voor de eerste vier jaar, die worden opgenomen in de meerjarenbegroting van de gemeente, met een doorkijk naar 2047. Het IHP gaat ook over de huisvesting van kinderopvangorganisaties die samenwerken met onderwijs en/of in hetzelfde gebouw als onderwijs gehuisvest zijn. Onderwijs en kinderopvang zijn vanuit de gewenste doorgaande leer- en ontwikkelingslijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

De huidige wet gaat uit van een jaarlijks Huisvestingsprogramma Onderwijs dat door het college van burgemeesters en wethouders wordt vastgesteld. Hierin staat welke huisvestingsvoorzieningen in het volgende begrotingsjaar bekostigd worden. Pas nadat dit programma is vastgesteld, kunnen schoolbesturen aanspraak maken op een gemeentelijke bijdrage. Formeel moet voor elke voorziening die in het Integraal Huisvestingsplan (IHP) staat, een aparte aanvraag worden ingediend voor opname in het Huisvestingsprogramma. Deze jaarcyclus houdt geen rekening met het meerjarige karakter van het IHP, waarin wordt beoogd concrete afspraken te maken over de planvorming en financiering voor een periode van vier jaar. In plaats van een programma per jaar, werkt dit IHP met een Huisvestingsprogramma voor vier jaar. Dit geeft het IHP een duidelijke en realistischere status. Zodra een voorziening in dit meerjarenprogramma is opgenomen, heeft het schoolbestuur recht op financiering. Voor voorzieningen die in het eerste tijdvak van het IHP staan, vervalt de aanvraagprocedure zoals die in de verordening onderwijshuisvesting gemeente Hattem is opgenomen. De officiële toekenning van middelen gebeurt op basis van het Huisvestingsprogramma, maar wel onder voorbehoud: er moet eerst een overeenkomst worden opgesteld, meestal gebaseerd op de uitkomsten van de haalbaarheidsstudie van het project. Bij elke actualisatie van het IHP wordt ook het Huisvestingsprogramma voor de komende vier jaar bijgewerkt.

Buiten de reikwijdte van het IHP Onderwijs Hattem;
De huisvestingsbehoefte voor het bewegingsonderwijs maakt onderdeel uit van de Toekomstvisie gemeentelijk gymzalen gemeente Hattem. Het college heeft hier een voorkeursscenario in uitgesproken echter is het raadsbesluit rondom de scenario keuze op 3 februari 2025 uitgesteld vanwege de financiële situatie. Tot op heden is er nog geen scenario keuze gemaakt.

1.3 Proces

Gezamenlijk proces
Dit IHP is het resultaat van een proces dat de gemeente samen met alle schoolbesturen heeft doorlopen. Schoolbesturen en gemeenten hebben ieder vanuit hun wettelijke verantwoordelijkheden taken in onderwijshuisvesting. Over het definitieve IHP is het wettelijk voorgeschreven op overeenstemming gericht overleg (OOGO) met de schoolbesturen gevoerd. In het OOGO van 18 juni 2026 hebben de scholen ingestemd met de voorgestelde fasering, vervolgens hebben de schoolbesturen ingestemd met definitieve uitwerking van het IHP wat nu voor ligt.

Basis voor kadernota
De inhoud van dit huisvestingsplan vormt de basis voor maatregelen in onderwijshuisvesting. De financiële consequenties van dit plan worden vertaald in de kadernota van zowel de gemeente als de schoolbesturen, zodat het plan daadwerkelijk uitvoerbaar is. De gemeentelijke planning en control cyclus werkt met een Perspectiefnota waarin financieel vier jaar vooruit wordt gekeken en concrete plannen en projecten worden begroot. Elk jaar wordt er vanuit het IHP Onderwijs een nieuwe jaarschijf meegenomen in de Perspectiefnota.

Dynamisch document
De gemeente Hattem, de schoolbesturen en de locatiedirecteuren stemmen op lokaal niveau regelmatig af binnen het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) en de Lokale Educatieve Agenda (LEA). Binnen deze overlegstructuren worden zowel strategische als uitvoeringsvraagstukken besproken op het gebied van onderwijs, passend onderwijs, jeugd, onderwijshuisvesting en de uitvoering van de onderwijsvisie. Deze overlegstructuur vormt de basis voor de verdere uitwerking en monitoring van het Integraal Huisvestingsplan en het addendum op de onderwijsvisie. Gedurende de looptijd van het IHP wordt bezien of de huidige overlegstructuur blijft aansluiten bij de behoeften van de betrokken partijen.

Er kunnen redenen en ontwikkelingen zijn om in de toekomst af te wijken van dit plan en de voorgestelde maatregelen. Jaarlijks wordt een gezamenlijk overleg georganiseerd tussen gemeente en schoolbesturen (OOGO) om dit plan te bespreken en waar mogelijk te actualiseren, bijvoorbeeld voor wat betreft verschuivingen in leerlingenaantallen, indexering of ruimtelijke ontwikkelingen. Dit overleg kan tevens worden benut om de voortgang van lopende projecten te delen en elkaar te informeren over wat er in het aankomende jaar gaat gebeuren op het gebied van onderwijshuisvesting. Input vanuit dit overleg wordt indien nodig meegenomen in de kadernota en eventueel een concreet uitvoeringsjaarplan.

2 Beleidsuitgangspunten

2.1 Wettelijke taken en verantwoordelijkheden

De onderwijshuisvesting in de gemeente Hattem is gebaseerd op de Wet op het primair onderwijs (WPO). Deze wet vormt het wettelijke kader waarbinnen de verantwoordelijkheden voor onderwijshuisvesting zijn belegd. Op grond van de WPO heeft de gemeente een zorgplicht voor het voorzien in voldoende en adequate huisvestingscapaciteit voor scholen. Dit betekent dat de gemeente verantwoordelijk is voor de bekostiging van voorzieningen zoals (vervangende) nieuwbouw, uitbreiding, de eerste inrichting van onderwijsleerpakket en meubilair, het herstel van constructiefouten en schade door bijzondere omstandigheden, en het voorzien in voldoende ruimte voor bewegingsonderwijs. De bekostiging van deze taken vindt plaats via een niet-geoormerkte uitkering uit het gemeentefonds, waardoor gemeenten zelf afwegingen maken in de inzet van middelen.

Met de inwerkingtreding van de wetswijziging per 1 januari 2027 wordt het takenpakket van gemeenten uitgebreid. Renovatie wordt vanaf dat moment als volwaardige voorziening toegevoegd aan de onderwijshuisvesting. Dit betekent dat gemeenten naast nieuwbouw en uitbreiding ook verantwoordelijk worden voor levensduurverlengende ingrepen en grootschalige renovaties van bestaande schoolgebouwen. Deze wijziging vraagt om een meer planmatige en integrale benadering van de huisvestingsopgave, zoals vastgelegd in het Integraal Huisvestingsplan (IHP). Binnen dit wettelijke kader geldt de volgende rolverdeling:

De gemeente heeft een zorgplicht voor de onderwijshuisvesting en is verantwoordelijk voor:
- het voorzien in voldoende en passende huisvestingscapaciteit;
- de bekostiging van (vervangende) nieuwbouw, uitbreiding en – vanaf 2027 – renovatie;
- de eerste inrichting van onderwijsleerpakket en meubilair;
- het herstel van constructiefouten en schade door bijzondere omstandigheden;
- het voorzien in voldoende capaciteit voor bewegingsonderwijs.

De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de exploitatie en instandhouding van de schoolgebouwen. Dit omvat:
- het dagelijks en planmatig onderhoud van gebouwen en terreinen;
- schoonmaak en beheer;
- de vervanging van onderwijsleerpakket en meubilair na de eerste inrichting;
- het opstellen en uitvoeren van meerjarenonderhoudsplannen.

Daarnaast ligt het bouwheerschap voor de realisatie van huisvestingsvoorzieningen in beginsel bij de schoolbesturen, tenzij hierover andere afspraken worden gemaakt. Het Integraal Huisvestingsplan vormt de vertaling van dit wettelijke kader naar de lokale situatie in Hattem en biedt een gezamenlijke, meerjarige koers voor de ontwikkeling van de onderwijshuisvesting.

2.2 Bestaand lokaal beleid

Verordening huisvesting onderwijs
In de 'Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Hattem 2015 ' staan de formele regels opgenomen die gelden voor de toetsing van aanvragen en processen rondom voorzieningen in de onderwijshuisvesting. In deze Verordening liggen de criteria vast ten aanzien van capaciteit, ruimtebehoefte en het toekennen en bekostigen van voorzieningen als nieuwbouw en uitbreiding. Hierin is onder meer bepaald dat de capaciteit van schoolgebouwen wordt vastgelegd in bruto vloeroppervlakte (BVO).

Dit IHP Onderwijs is leidend voor de maatregelen en fasering van de uitvoering. Uitgangspunt is dat de schoolbesturen buiten de projecten die zijn opgenomen in het IHP geen aanvragen indienen, tenzij het gaat om voorzieningen die niet in dit plan zijn opgenomen. De Verordening blijft het formele vangnet voor alle vraagstukken die niet via dit plan worden opgelost. Denk hierbij bijvoorbeeld aan herstel van constructiefouten, uitbreidingsaanvragen, spoedaanvragen en het verzoek om huisvesting van een nieuw te vestigen school. Op het moment dat betrokken partijen het vertrouwen in het IHP Onderwijs opzeggen, wordt automatisch teruggevallen op de bepalingen van de gemeentelijke verordening.

Uit de onderwijsvisie 2017
In de onderwijsvisie zijn drie clusters van twee scholen voorzien om op die manier te zorgen voor kwalitatief goede onderwijsvoorzieningen met een spreiding die recht doet aan de schaal van Hattem en met behoud van een keuze ten aanzien van onder andere religie en schoolconcept. Binnen de clusters werken de scholen samen in een Integraal Kindcentrum (IKC). De gemeente en de onderwijsinstellingen in Hattem ondersteunen de ontwikkeling naar IKC's en zien de meerwaarde. De meerwaarde van IKC's ligt op meerdere gebieden. De onderwijsvisie beschrijft wat een IKC beoogt: "De ambitie van een IKC is om één pedagogische en educatieve omgeving te realiseren voor kinderen van 0 tot 12 jaar, waarin ze zich optimaal kunnen ontwikkelen en ontplooien doordat sprake is van doorgaande leer- en ontwikkelingslijnen. Binnen een IKC wordt door betrokkenen samengewerkt op zowel inhoud als organisatie. Hiermee dragen scholen bij aan het creëren van een gezonde veilige omgeving, waarin het kind centraal staat.". Binnen een IKC is de samenwerking op inhoud tussen scholen en tussen onderwijs en andere partners geborgd, evenals een doorgaande leerlijn van 0-12. Daarnaast beschrijft de onderwijsvisie de voordelen van het delen van huisvesting:

- Delen van ruimten;
- Verlichting van financiële lasten;
- Ontwikkeling van de wijkfunctie;
- Huisvesting van maatschappelijke organisaties, vrijwilligersorganisaties en/of startende bedrijven.

Deze meerwaarde is de aanleiding tot de wens om te komen tot clusters van scholen. Sinds het vaststellen van de onderwijsvisie zijn er ontwikkelingen geweest ten aanzien van de voorgenomen clustering van scholen.

Huidige situatie Hattem

In de onderwijsvisie uit 2017 is beschreven dat Hattem beschikt over een relatief oud bestand aan schoolgebouwen. Daarbij werd aangegeven dat onderhoud nodig is om de gebouwen te laten voldoen aan de kwaliteit die past bij onderwijskundige en technische normen en duurzaamheidsambities. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het onderhoud van de schoolgebouwen. De afgelopen jaren is daarom vooral ingezet op het in stand houden van de bestaande gebouwen. Grote levensduurverlengende renovaties zijn beperkt gebleven, mede vanuit de gedachte dat op termijn nieuwe integrale kindcentra zouden worden gerealiseerd. Ondanks het uitgevoerde onderhoud is het gebouwenbestand, dat in 2017 al als verouderd werd aangemerkt, sindsdien verder verouderd. Dit onderstreept de noodzaak om de komende jaren stappen te zetten richting schoolgebouwen die kwalitatief voldoen en aansluiten bij de visie en ambitie voor het onderwijs in Hattem. In de onderwijsvisie is daarom voor de eerste twee clusters de keuze voor vervangende nieuwbouw benoemd. Daarbij is aangegeven dat niet langer wordt ingezet op levensduurverlengende maatregelen, maar op vervangende nieuwbouw.

Integrale kindcentra en samenwerking

Een belangrijk uitgangspunt uit de onderwijsvisie is de ontwikkeling van integrale kindcentra. Binnen deze kindcentra werken scholen, kinderopvangorganisaties en andere partijen zoals bijvoorbeeld zorgpartijen inhoudelijk en organisatorisch samen. Deze samenwerking kan verschillende vormen aannemen. In de onderwijsvisie wordt uitgegaan van samenwerking tussen zelfstandige organisaties, waarbij scholen en kinderopvang ieder hun eigen verantwoordelijkheid behouden, maar gezamenlijk werken aan een doorgaande ontwikkel- en leerlijn voor kinderen. De scholen binnen de voorgenomen clusters krijgen ruimte om te onderzoeken hoe zij deze samenwerking concreet vormgeven. Daarbij gaat het niet alleen om samenwerking binnen één gebouw, maar ook om samenwerking op inhoud, organisatie en expertise. Ook op bovenschools niveau blijft samenwerking belangrijk. Door kennis en expertise te delen, kunnen scholen gezamenlijk bijdragen aan kansrijk en passend onderwijs voor kinderen in Hattem.

Samenwerking met zorg en ondersteuning

Naast de samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang is binnen de gewenste ontwikkeling van kindcentra ook ruimte voor samenwerking met andere maatschappelijke partners. Daarbij kan worden gedacht aan jeugdgezondheidszorg, het Centrum voor Jeugd en Gezin, schoolmaatschappelijk werk, kinderfysiotherapie of andere ondersteunende functies. Wanneer deze partners fysiek aanwezig kunnen zijn binnen of nabij een schoolgebouw, worden de lijnen tussen onderwijs, opvang en ondersteuning korter. Dit draagt bij aan vroegtijdige signalering, preventie en het sneller bieden van passende ondersteuning aan kinderen en gezinnen. Dit stelt ook eisen aan de gebouwen. Schoolgebouwen moeten voldoende flexibel en toegankelijk zijn om naast onderwijs ook ruimte te bieden aan aanvullende functies.

Toegankelijke en passende voorzieningen

De onderwijsvisie benadrukt dat schoolgebouwen moeten bijdragen aan toegankelijke en passende voorzieningen voor alle kinderen. Dit vraagt om gebouwen die aansluiten bij verschillende onderwijsconcepten, ondersteuningsbehoeften en vormen van samenwerking. Schoolgebouwen moeten ruimte bieden aan ontmoeting, ontwikkeling en ondersteuning. Daarbij is het van belang dat gebouwen niet alleen functioneel en technisch voldoen, maar ook bijdragen aan een veilige, gezonde en prettige leeromgeving. Een goed binnenklimaat, voldoende flexibiliteit, toegankelijkheid en een overzichtelijke inrichting zijn hierbij belangrijke aandachtspunten.

Daarnaast hebben schoolgebouwen een bredere betekenis in de wijk of buurt. Naast onderwijs en kinderopvang kunnen gebouwen ruimte bieden aan aanvullende activiteiten of voorzieningen voor kinderen, ouders en buurtbewoners. Daarbij blijft het belangrijk dat schoolgebouwen kleinschalig, herkenbaar en persoonlijk aanvoelen. Ouders en kinderen moeten zich gezien en welkom voelen. Ook de buitenruimte speelt hierin een rol. Een groene, toegankelijke en uitnodigende omgeving draagt bij aan een gezonde en positieve leeromgeving en versterkt de relatie tussen school en buurt.

2.3 Kwaliteitsambitie

Minimale wettelijke normen
De minimaal wettelijke normen om als schoolbestuur in aanmerking te komen voor een voorziening in de onderwijshuisvesting zijn opgenomen in de gemeentelijke huisvestingsverordening. In deze verordening staan renovatie, aanpak binnenklimaat en verduurzaming (nog) niet als aan te vragen voorziening opgenomen. Voor vervangende nieuwbouw komen scholen formeel pas in aanmerking als sprake is van een algeheel slecht onderhoudsniveau dat onomkeerbaar is en niet het gevolg is van achterstallig onderhoud door het schoolbestuur.

Lokale kwaliteitsambitie
Vanuit lokale beleidsvrijheid en ambitie, kan de gemeente Hattem overwegen een hoger ambitieniveau aan te houden voor onderwijshuisvesting dan minimaal wettelijk nodig. De gemeente Hattem en de schoolbesturen streven een 'breed kwaliteitsniveau' na van de schoolgebouwen, waarbij 'kwaliteit' ambitieuzer wordt opgevat dan de minimale wettelijke zorgplicht. Het wettelijke minimumniveau waaraan onderwijshuisvesting moet voldoen, is enkel gericht op technische en bouwkundige staat. Dit vormt maar een beperkt deel van de totale kwaliteit van een gebouw. De daadwerkelijke kwaliteit van een gebouw wordt ook bepaald door bijvoorbeeld het binnenklimaat, de locatie en de buitenruimte.

Goede schoolgebouwen:
- Ondersteunen het onderwijsproces, de leerprestaties, het sociale klimaat en zijn daarmee ondersteunend aan de talentontwikkeling van kinderen.
- Dragen bij aan de ontwikkeling van kinderen doordat ze een prettig binnenklimaat hebben en eigentijds onderwijs kunnen faciliteren.
- Ondersteunen de leefbaarheid en een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor potentiële inwoners.
- Bieden geschikte ruimte om te spelen, te leren en elkaar te ontmoeten.
- Bieden een motiverende werkomgeving voor alle medewerkers.

Er zijn zes criteria uitwerkt waarop de schoolgebouwen in de gemeente Hattem beoordeeld worden:
- Bouwkundig
- Isolatie
- Installaties
- Klimaat
- Locatie
- Buitenruimte
- Capaciteit
- Functionaliteit

2.4 In te zetten maatregelen

De Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs uit 2015 biedt instrumenten die de gemeente Hattem kan inzetten om de huisvesting van scholen te optimaliseren. Om te anticiperen op de nieuwe wetgeving per 1 januari 2027, meer maatwerk te kunnen verrichten en aan te sluiten op de eerder geformuleerde ambitie voor onderwijs, worden in dit plan vijf maatregelen toegevoegd aan het instrumentarium voor onderwijshuisvesting. Hiermee kan vernieuwing van onderwijshuisvesting bestaan uit:

1. Medegebruik
2. Uitbreiding
3. Upgrade
4. Renovatie
5. Vernieuwbouw- Nieuwbouw

We willen efficiënt omgaan met de aanwezige capaciteit en beschikbare middelen van schoolbesturen en gemeente. De onderwijscapaciteit moet zoveel mogelijk in lijn zijn met de ruimtebehoefte op basis van het aantal leerlingen in een voedingsgebied. Bij voorkeur is iedere school passend gehuisvest in een gebouw dat aansluit op de ruimtebehoefte van de school. In de praktijk weten we echter dat dat niet altijd zo gaat en er sprake kan zijn van onderlinge groei en krimp van scholen. De onderwijscapaciteit in Hattem is niet ‘schoolgebonden’. Onderlinge groei en krimp worden waar mogelijk opgevangen via medegebruik van leegstand van onderwijscapaciteit op een andere school.

<u>Uitbreiding en medegebruik</u>
Ten aanzien van de inzet van onderwijscapaciteit gelden de volgende spelregels in de gemeente Hattem:

- De normatieve ruimtebehoefte voor onderwijscapaciteit blijft in de gemeente Hattem het uitgangspunt voor het bepalen van benodigde onderwijscapaciteit.
- Overcapaciteit bij onderwijshuisvesting kan ingezet worden om extra zorgbehoefte te faciliteren.
- Er komt geen uitbreiding van onderwijscapaciteit als er binnen de gemeente voldoende capaciteit aanwezig is.
- Voor medegebruik geldt dat een school maximaal over twee locaties verspreid wordt, waarbij de afstand in principe maximaal twee kilometer mag zijn langs de kortste voor de leerling voldoende begaanbare en veilige weg. Indien dit niet mogelijk is binnen de bestaande onderwijscapaciteit, kan worden keken naar een ander bestaand gebouw dat hiervoor mogelijk geschikt (te maken) is. Als dat ook geen oplossing biedt, kan tot (tijdelijke) uitbreiding van de onderwijscapaciteit overgegaan worden.
- Multifunctioneel gebruik van schoolgebouwen is mogelijk met instemming van de gemeente.
- Bij het realiseren van fysieke kindcentra in bestaande schoolgebouwen is sprake van verhuur van onderwijscapaciteit.
- Bij renovatie en nieuwbouw wordt gekeken naar mogelijkheden om peuteropvang, voor- en vroegschoolse educatie (VVE), KDV en/of BSO fysiek te integreren bij het onderwijs. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen investeringen in onderwijscapaciteit en in niet-onderwijsruimten (= andere financiering). Niet-onderwijsruimte wordt kostendekkend verhuurd.

Upgrade

Een upgrade bestaat uit het verbeteren van verduurzaming en/of binnenklimaat van schoolgebouwen. Het gaat hierbij om gebouwen die onderhoudstechnisch op orde zijn, maar die knelpunten ervaren op het gebied van verduurzaming en/of binnenklimaat. Deze twee gaan goed samen omdat maatregelen voor het verbeteren van het binnenklimaat vaak extra energie vragen. Bij het binnenklimaat gaat het zowel om ventilatie als om temperatuur. Voor een upgrade gelden geen eisen vanuit het Bouwbesluit zoals BENG of Frisse Scholen Klasse C of B. Bij een upgrade wordt per schoolgebouw bekeken welke maatregelen genomen worden, rekening houdend met de uitgangssituatie, het effect / rendement van de maatregel, de verwachte levensduur van het gebouw en de financiële consequenties.

Formeel ligt de verantwoordelijkheid voor aanpassingen aan het binnenklimaat en verduurzaming binnen gebouwen bij de schoolbesturen. Schoolbesturen ontvangen momenteel echter onvoldoende middelen vanuit het Rijk om deze ingrepen te kunnen bekostigen. Daarnaast zijn de meeste schoolgebouwen in de gemeente Hattem van een dusdanige leeftijd dat geen of slechts een beperkte vorm van ventilatie of verduurzaming aanwezig is. Daarom wordt in dit plan de maatregel ‘upgrade’ toegevoegd als voorziening om de levensduur van een gebouw tussentijds te verlengen en de onderwijskwaliteit te verbeteren.

Een upgrade wordt gedaan voor een periode van 15 jaar. Na deze periode komt een schoolgebouw in aanmerking voor een vernieuwing via renovatie of (ver) nieuwbouw, zodat er voor 2050 (bijna) energieneutrale huisvesting gerealiseerd wordt. Daarmee wordt rekening gehouden in de lange termijn planning van dit IHP Onderwijs. Bij de uitvoering van een upgrade zal over het algemeen geen tijdelijke huisvesting nodig zijn en worden werkzaamheden zoveel mogelijk gedurende schoolvakanties uitgevoerd.

Bekostiging

- Voor de bekostiging van een upgrade van een schoolgebouw (inclusief de voorbereidingskosten zoals het opstellen van een energiescan) wordt uitgegaan van cofinanciering tussen het schoolbestuur (50%) en de gemeente (50%).
- Er ligt een inspanningsverplichting bij schoolbesturen om een mogelijke subsidie (zoals DUMAVA) aan te vragen. Bij het verkrijgen van een subsidie wordt de resterende investering gedeeld door schoolbestuur (50%) en gemeente (50%).

Renovatie

Overeenkomst de voorgenomen wetswijziging, zien we renovatie als volwaardig alternatief voor vervangende nieuwbouw waarvoor de gemeente verantwoordelijk is. Het renoveren van een schoolgebouw is een levensduurverlengende operatie voor een periode van minimaal 25 jaren.

Renovatie van een gebouw is aan de orde wanneer de instandhouding van de voorziening niet in het geding is en sprake is van integrale veroudering van het gebouw op in ieder geval technische staat. Bij renovatie hebben gebouw en locatie nog voldoende potentieel om voort te bouwen op bruikbare gebouwdelen. Bij renovatie blijft de hoofdstructuur van een gebouw in de regel in tact en wordt de focus gelegd op het verbeteren van de kwaliteit op het gebied van functionaliteit, uitstraling, binnenklimaat en/of duurzaamheid. Het gebouw voldoet na renovatie in ieder geval aan de wetgeving, zoals het Besluit Bouwwerken Leefomgeving. Uitgangspunt voor gerenoveerde gebouwen is dat het Bijna Energieneutraal Gebouwen (BENG) zijn die ten aanzien van het binnenklimaat voldoen aan Frisse Scholen Klasse B. Vanuit een eigen bijdrage van schoolbesturen kan een hogere ambitie worden nagestreefd bij renovatie, bijvoorbeeld door maatregelen uit te voeren die een positief effect hebben op de exploitatie van het gebouw.
De kosten van renovatie staan in verhouding tot vervangende nieuwbouw. Bij renovatie wordt uitgegaan van een bedrag per m2 bruto vloeroppervlak (BVO) op basis van de aanwezige capaciteit met daarbij de volgende kanttekening:

- Als sprake is van een huurder in het schoolgebouw, bijvoorbeeld kinderopvang, dan worden afspraken gemaakt over de vergoeding van de renovatie van dat deel van het gebouw. Voor commerciële huurders wordt uitgegaan van een minimaal kostprijsdekkende huur.
- Als er sprake is van normatieve overcapaciteit (leegstand) wordt gekeken naar mogelijkheden om een deel van het gebouw in te zetten voor een andere school / functie of af te stoten. Mogelijk kan overcapaciteit in een schoolgebouw ingezet worden om tijdelijke huisvesting tijdens de renovatie te voorkomen. Bij renovatie van een schoolgebouw moet rekening worden gehouden met tijdelijke huisvesting. Dit kan van invloed zijn op het moment waarop renovatie kan plaatsvinden en de totale kosten van een renovatie.

2.4.4 Vervangende nieuwbouw en vernieuwbouw

Vervangende nieuwbouw van een schoolgebouw kan aan de orde zijn als sprake is van integrale veroudering op gebied van techniek, functionaliteit, binnenklimaat en verduurzaming, waarbij het gebouw geen potentieel biedt om te renoveren of de locatie van het gebouw ongeschikt is. Vervangende nieuwbouw betreft het volledig nieuw realiseren van een voorziening, waarbij het (gezien het vermijden van de hoge kosten van tijdelijke huisvesting) de voorkeur verdient om een andere locatie te verkiezen.

Nieuwbouw wordt afgeschreven in een periode van minimaal 40 jaar. Het gebouw voldoet na nieuwbouw minimaal aan dezelfde eisen zoals gesteld onder renoveren, ofwel BENG (Bijna Energie Neutraal) en Frisse Scholen Klasse B voor ventilatie. Vanuit de eigen bijdrage van schoolbesturen kan hier een hogere ambitie worden nagestreefd voor exploitatie verbeterende maatregelen.

Bij vernieuwbouw wordt een bestaand gebouw op nieuwbouwniveau gebracht. Vernieuwbouw is een combinatie van gedeeltelijke sloop, renovatie en mogelijk uitbreiding van een gebouw. Vernieuwbouw kan aan de orde zijn bij een gebouw dat op de goede plek ligt, op onderdelen intrinsieke kwaliteit heeft, maar bijvoorbeeld een ongunstige gebouwstructuur heeft zoals bijvoorbeeld een het ontbreken van een ‘centraal hart’ in de school, gesplitste installaties in meerdere ‘aangeplakte’ gebouwdelen en een eenzijdige gangenstructuur. Vernieuwbouw wordt net als nieuwbouw afgeschreven in 40 jaar. Qua ambitieniveau gelden dezelfde eisen als bij nieuwbouw.

Voorwaarden voor maatregelen

Vanuit dit plan komen schoolgebouwen mogelijk voor functionele verbetering, upgraden, renovatie, vernieuwbouw of nieuwbouw in aanmerking onder de volgende condities:

- De kwaliteit van het gebouw geeft aanleiding voor een verbeteringsslag.
- Schoolbesturen hebben in het verleden hun eigen verantwoordelijkheid genomen bij onderhoud en aanpassingen en er is geen sprake van achterstallig onderhoud in het gebouw. In de verordening staat opgenomen in welke staat een gebouw moet worden onderhouden. Het is daarom zaak om eventuele afwijkingen hiervan met de gemeente af te stemmen.
- Er is sprake van een structureel levensvatbare situatie qua instandhouding, leerlingenaantallen, onderwijskwaliteit en exploitatie gedurende de afschrijvingstermijn van de beoogde ingreep.
- Voor de maatregel upgrade komen schoolgebouwen in aanmerking die slecht of matig scoren op klimaat en waarvoor de komende 15 jaar geen renovatie of (ver)nieuwbouw is gepland.
- Voor de maatregelen renovatie, vernieuwbouw en nieuwbouw geldt dat afschrijvingstermijn van het gebouw verstreken moet zijn. In de regel is dit 40 jaar na oplevering van een nieuw gebouw of 25 jaar na uitvoering van een volledige renovatie.
- Voor de haalbaarheid van de mate van verduurzaming wordt altijd een businesscase en/of energiescan opgesteld, waarbij vanuit een TCO (Total Cost of Ownership) inzichtelijk wordt gemaakt welke mate van duurzaamheid haalbaar is.
- Er zijn voldoende financiële middelen voorhanden bij gemeente en schoolbesturen om de vernieuwing daadwerkelijk mogelijk te maken.

Om de gezamenlijke ambitie zoals in dit hoofdstuk is verwoord te kunnen realiseren, zal de komende jaren geïnvesteerd moeten worden in de (basis)kwaliteit van schoolgebouwen. Dit is niet van vandaag op morgen gedaan. De snelheid waarmee de genoemde projecten uitgevoerd kunnen worden is in belangrijke mate afhankelijk van:

- Beschikbaarheid van financiële middelen
- Beschikbaarheid van mensen (organisatie)
- Tempo uitvoering woningbouwplannen
- Planologische aspecten / omgevingswet / milieu regelgeving
- Draagvlak achterbannen / omwonenden
- Beschikbaarheid locatie
- Beschikbaarheid / kosten tijdelijke huisvesting (indien nodig)
- Energie-aansluiting

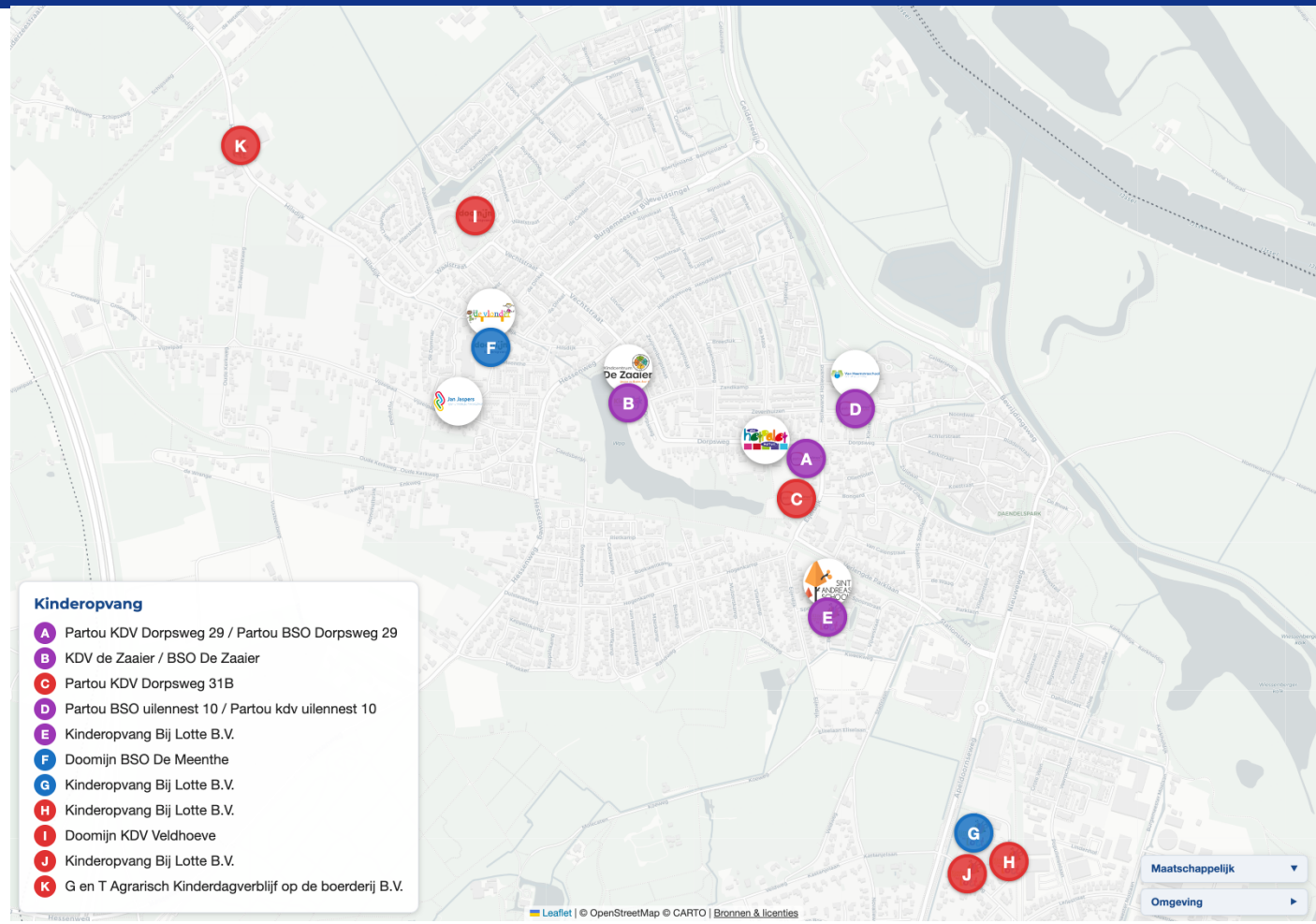
Een fasering in de uitvoering van maatregelen is daarom onoverkomelijk. In hoofdstuk 4 van dit IHP Onderwijs is een routekaart opgenomen.

3 Analyse huidige en toekomstige situatie

3.1 Algemeen

In de gemeente Hattem zijn momenteel zes basisscholen gevestigd. De afgelopen jaren zijn er verschillende ontwikkelingen geweest die invloed hebben op de toekomstige inrichting van de onderwijshuisvesting. Voor twee locaties zijn inmiddels concrete plannen om meer samen te werken en te clusteren. Zo wordt gewerkt aan de samenvoeging van de Van Heemstraschool en De Zaaier binnen het Integraal Kindcentrum (IKC) Geldersedijk. Daarnaast hebben De Vlonder en de Andreasschool de intentie om samen verder te gaan in de ontwikkeling van buurtschool Het Veen. Voor de andere twee scholen, Het Palet en de Jan Jasperschool, geldt dat zij zelfstandig verder willen gaan als eigen school.

Schoolbesturen en scholen van Hattem
- Cambium - Protestant Christelijk schoolbestuur (Van Heemstraschool, Jan Jaspersschool)
- Florion - Gereformeerd schoolbestuur (De Zaaier)
- OOZ- openbaar schoolbestuur, (Het Palet, De Vlonder)
- Catent - katholiek schoolbestuur (St. Andreasschool)
- Vovie school - particuliere school (doet niet mee aan het IHP)



3.2 Historische leerlingenontwikkeling

In onderstaande tabel is de historische leerlingenontwikkeling vanaf 2017 waarneembaar per school. De kolom 'absoluut' geeft de feitelijke ontwikkeling van het leerlingaantal weer in aantallen leerlingen tussen 2017 en 2026. De kolom 'relatief' drukt deze ontwikkeling uit als percentage ten opzichte van het leerlingaantal in 2017. De kolom 'm² BVO' vertaalt de leerlingontwikkeling naar de bijbehorende toe- of afname van de benodigde bruto vloeroppervlakte (BVO) in vierkante meters. Uit de totaaltelling blijkt dat het aantal leerlingen in Hattem in de periode 2017-2026 per saldo met 12 leerlingen is toegenomen. Dit komt neer op een stijging van 1%, waarvoor naar verwachting gemiddeld 60 m² BVO extra onderwijshuisvesting benodigd is. Deze leerlingen aantallen zijn verkregen via DUO.

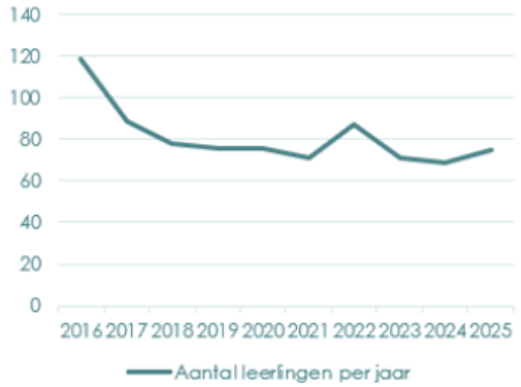
Instnr	School	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	absoluut	relatief	m2 BVO*
04RA00	Geref School De Zaaier	172	199	214	242	245	262	274	273	276	275	103	60%	518
05HF00	Sint Andreasschool	100	110	101	101	109	103	86	78	67	54	-46	-46%	-231
05PA00	Van Heemstraschool	256	233	214	189	173	169	164	163	170	171	-85	-33%	-428
09CA00	J. Jaspersschool	198	211	208	212	208	207	210	213	219	223	25	13%	126
09RA00	Basisschool De Vlonder	119	89	78	76	76	71	87	71	69	75	-44	-37%	-222
11AM00	Basisschool Het Palet	263	283	304	302	316	298	310	307	317	322	59	22%	297
	Totaal	**1108**	**1125**	**1119**	**1122**	**1127**	**1110**	**1131**	**1105**	**1118**	**1120**	**12**	**1%**	**60**

3.3 Gebouw voorraad

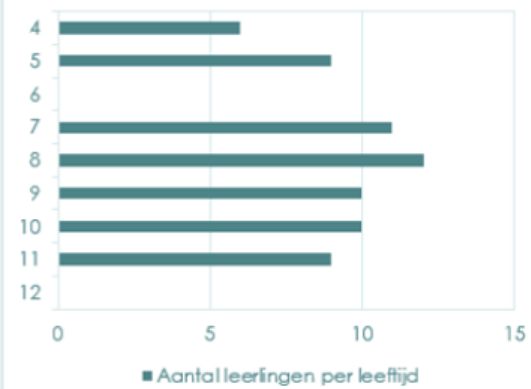
OBS De Vlonder



Leerlingontwikkeling



Leeftijdsopbouw



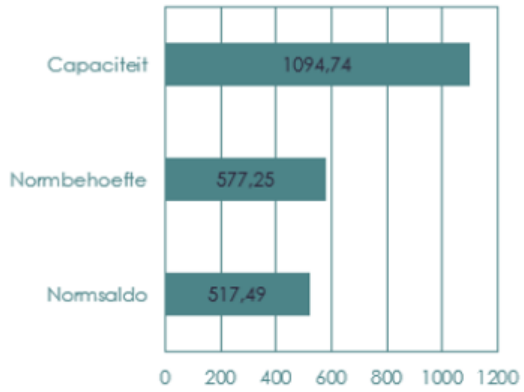
Voedingsgebied



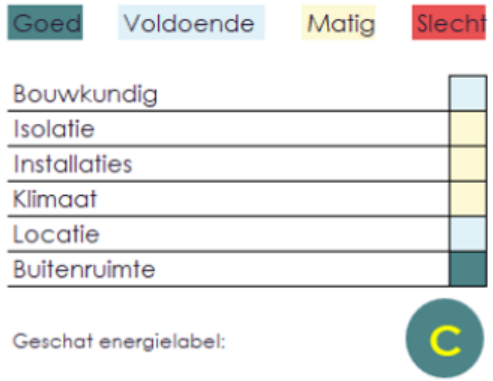
Gebouwgegevens

Schoolbestuur:	OOZ
Adres:	De Meenthe 26
Postcode/plaats:	8051 KV Hattem
Denominatie:	Openbaar
Bouwjaar:	1981
Onderwijscapaciteit:	1.094 m²
Leerlingen 1-10-2025:	75
Renovatiejaar:	-
Uitbereiding(en):	-
Medegebruik:	Het Palet 2 lokalen
Verhuur:	Nee
Bijzonderheden:	- Aangrenzend aan Jan Jaspersschool

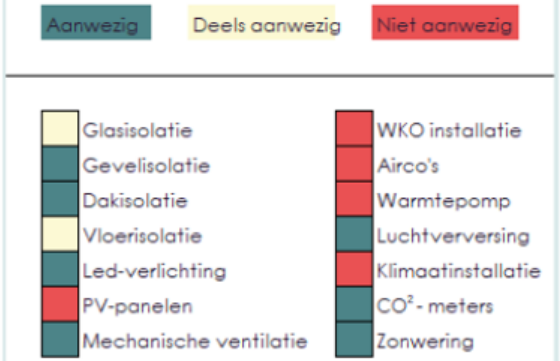
Normsaldo in m²



Kwaliteitswaardering



Verduurzaming & Binnenklimaat

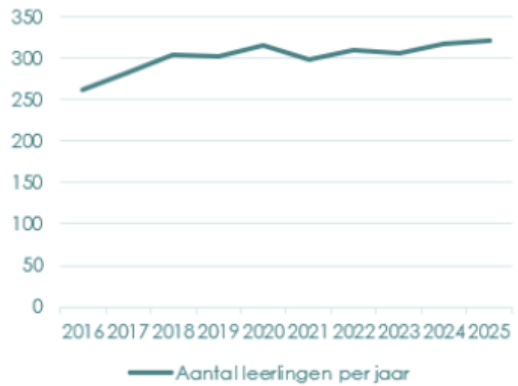


Functionaliteit: Voldoende

OBS Het Palet



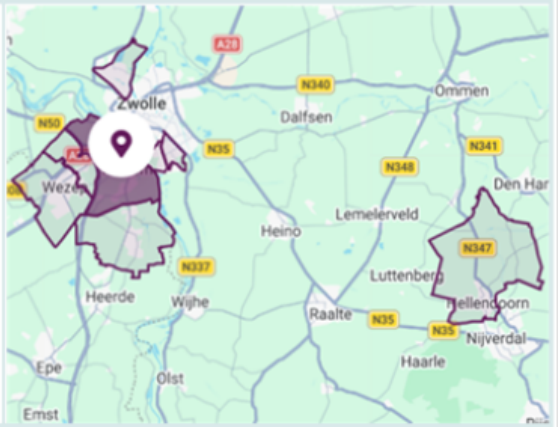
Leerlingontwikkeling



Leeftijdsopbouw



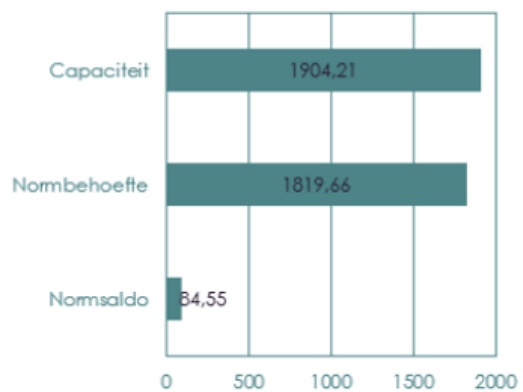
Voedingsgebied



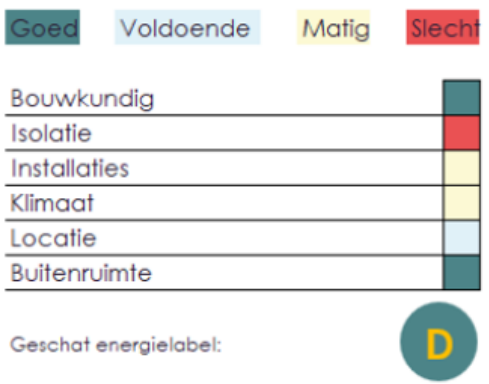
Gebouwgegevens

Schoolbestuur:	OOZ
Adres:	Dorpsweg 33
Postcode/plaats:	8051 XS Hattem
Denominatie:	Openbaar
Bouwjaar:	1915
Onderwijscapaciteit:	1.904 m²
Leerlingen 1-10-2025:	322
Renovatiejaar:	-
Uitbereiding(en):	2011
Medegebruik:	Nee
Verhuur:	Nee
Bijzonderheden:	- Incl. 166,8 m² vanuit gebouw De Vlonder

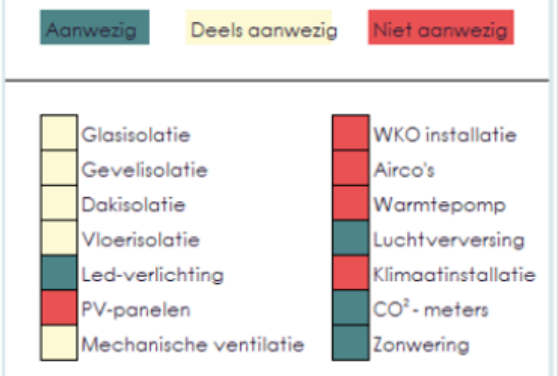
Normsaldo in m²



Kwaliteitswaardering



Verduurzaming & Binnenklimaat



Functionaliteit: Matig

Jan Jaspersschool



Leerlingontwikkeling



Leeftijdsopbouw



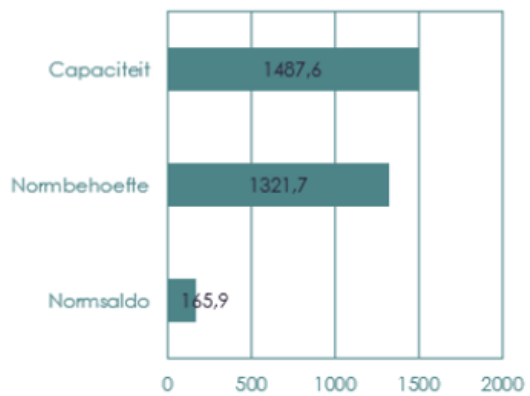
Voedingsgebied



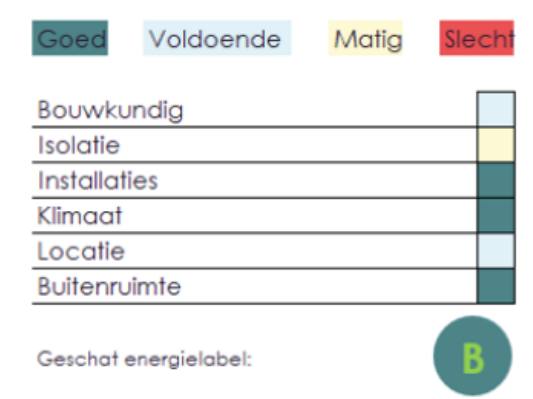
Gebouwgegevens

Schoolbestuur:	Stichting Cambium
Adres:	De Meenthe 28
Postcode/plaats:	8051 KV Hattem
Denominatie:	Protestants-Christelijk
Bouwjaar:	1981
Onderwijscapaciteit:	1.488 m²
Leerlingen 1-10-2025:	223
Renovatiejaar:	2021
Uitbereiding(en):	2002
Medegebruik:	Nee
Verhuur:	Nee
Bijzonderheden:	- Aangrenzend aan OBS De Vlonder.

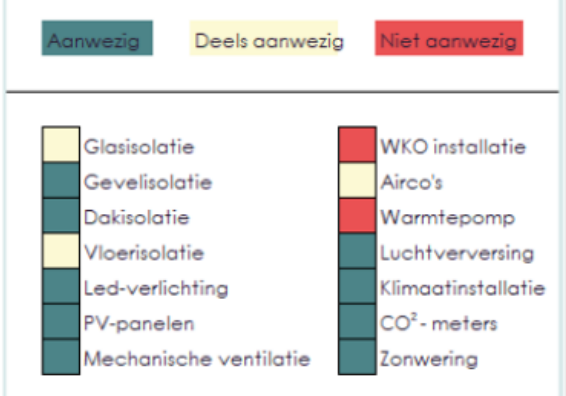
Normsaldo in m²



Kwaliteitswaardering



Verduurzaming & Binnenklimaat



Functionaliteit: Voldoende

3.4 Ontwikkelingen

Ontwikkelingen woningbouw

Tot en met 2036 wordt in Hattem een woningbouwtoename van circa 750 tot 950 woningen verwacht. Bij de actualisatie van de leerlingprognoses in 2025 is rekening gehouden met de meest actuele woningbouwplanning van de gemeente. Dit IHP is daarmee gebaseerd op de bevolkingsontwikkeling zoals die op basis van de huidige inzichten is geprognotiseerd. Bij een volgende actualisatie van het IHP worden ook de leerlingprognoses opnieuw geactualiseerd. Een groei van het aantal leerlingen leidt logischerwijs tot een grotere behoefte aan onderwijshuisvesting en daarmee tot meer onderwijsvierkante meters.

Netcongestie

Een belangrijk aandachtspunt binnen de ontwikkeling van onderwijshuisvesting is de toenemende netcongestie. De beperkte beschikbaarheid van transportcapaciteit op het elektriciteitsnet kan invloed hebben op de planning en realisatie van (nieuw)bouw- en renovatieprojecten. Aansluitingen op het net zijn niet altijd tijdig beschikbaar, waardoor projecten vertraging kunnen oplopen, gefaseerd moeten worden uitgevoerd of een tijdelijke energieoplossing moet worden gevonden. Dit vraagt om een nauwe afstemming met netbeheerders en kan ertoe leiden dat bij de programmering en fasering van onderwijshuisvesting rekening moet worden gehouden met langere doorlooptijden en alternatieve oplossingen, zoals tijdelijke voorzieningen of energieopslag

Stikstof

De landelijke en provinciale stikstofaanpak kan van invloed zijn op de uitvoering van projecten binnen dit IHP. Rondom Hattem liggen stikstofgevoelige natuurgebieden, waaronder de Veluwe en de uiterwaarden langs de IJssel. De concrete gevolgen van de nieuwe stikstofplannen voor Hattem zijn op dit moment nog niet volledig duidelijk. Bij nieuwbouw- en renovatieprojecten kan stikstofregelgeving invloed hebben op vergunningverlening, planning en fasering. Deze ontwikkeling wordt daarom gevolgd en bij de verdere uitwerking van projecten meegenomen.

Kinderopvang

Bij de ontwikkeling van de beide integrale kindcentra is het uitgangspunt om kinderopvang in het gebouw of in de directe nabijheid daarvan te huisvesten. Hiermee wordt de samenwerking tussen onderwijs en opvang versterkt en kan worden gewerkt aan een doorgaande ontwikkel- en leerlijn voor kinderen. Voorwaarde hiervoor is dat sprake is van een haalbaar en duurzaam bedrijfsplan vanuit geïnteresseerde kinderopvang organisaties. Voor de solitaire scholen wordt eerst gekeken naar de aanwezigheid van kinderopvang in de directe omgeving en naar de aanvullende behoefte vanuit de school, ouders en kinderopvangaanbieders. Op basis daarvan kan worden beoordeeld of aanvullende huisvesting voor kinderopvang wenselijk en haalbaar is, met als doel een solide en langjarig aanbod te kunnen bieden. Wanneer kinderopvangorganisaties binnen onderwijslocaties worden gehuisvest en sprake is van gemeentelijke investeringen, geldt als uitgangspunt een minimaal kostprijsdekkende verhuur. Daarnaast speelt de landelijke ontwikkeling dat kinderopvang vanaf 2029 vrijwel gratis kan worden afgenomen. Dit kan leiden tot een toename van de vraag naar kinderopvang en vormt daarmee een belangrijk aandachtspunt binnen dit IHP.

3.5 Leerlingenprognose

Leerlingenprognoses zijn een verplicht onderdeel van het IHP. Ze bieden inzicht in de verwachte leerlingenaantallen per school en zijn daarmee cruciaal voor het plannen van de onderwijshuisvesting. De leerlingenprognoses zijn opgesteld op basis van de meest actuele telgegevens van 1 oktober 2025 en geven de ontwikkeling voor de komende twintig jaar weer. De gemeente heeft op overeenstemming gericht overleg met de schoolbesturen over de leerlingenprognoses gevoerd op 19 februari 2026. Er is overeenstemming over het gebruik van deze leerlingenprognoses als input voor het IHP.

De prognose is door Pronexus opgesteld volgens de systematiek zoals die is opgenomen in de gemeentelijke Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs. Deze prognoses worden geactualiseerd wanneer hier aanleiding toe is. De basisgeneratie 4-12 jarigen uit ’t Veen (nieuwbouwgebied) loopt nog niet mee in de prognoses van de bestaande scholen. Wel is in beeld gebracht om hoeveel kinderen het zou gaan op een eventuele nieuwe school, bij een deelname van 90% vanuit gebied ’t Veen. Echter kan een nieuw schoolgebouw aantrekkingskracht hebben op leerlingen buiten het voedingsgebied van de school, dit kan een verandering in de prognose opleveren.

De tellingen van 1 oktober 2025 zijn weergegeven onder 2026

Instnr	*Naam*	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046
04RA00	Geref School De Zaaier	276	275	275	275	267	261	259	259	262	265	265	266	267	267	267	266	265	263	263	263	261	261
05HF00	Sint Andreasschool	67	54	52	50	47	44	44	44	44	45	45	45	45	45	45	45	45	44	44	44	44	44
05PA00	Van Heemstraschool	170	171	176	181	180	181	180	180	182	184	184	185	186	186	186	185	184	183	183	183	182	182
09CA00	J. Jaspersschool	219	223	234	245	249	254	253	252	256	258	259	259	260	261	261	260	258	257	257	256	255	254
09RA00	Basisschool De Vlonder	69	75	76	77	76	76	75	75	76	77	77	77	77	77	77	77	77	76	76	76	76	75
11AM00	Basisschool Het Palet	317	322	334	346	349	353	351	350	355	358	359	360	361	362	362	361	359	357	357	356	355	354
	Totaal	**1118**	**1120**	**1147**	**1174**	**1168**	**1169**	**1162**	**1160**	**1175**	**1187**	**1189**	**1192**	**1196**	**1198**	**1198**	**1194**	**1188**	**1180**	**1180**	**1178**	**1173**	**1170**

	Naam	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046
	School 't Veen	0	0	0	27	57	90	122	153	158	160	165	163	162	158	155	150	142	136	128	122	115	

3.6 Toekomstige capaciteitsanalyse

In deze paragraaf wordt de capaciteit van de schoolgebouwen afgezet tegen de verwachte ruimtebehoefte voor de komende twintig jaar. De onderwijscapaciteit van De Vlonder is niet meegenomen in onderstaand overzicht. Dit gebouw heeft een capaciteit van 1.094 m² en komt na de oplevering van Buurtschool ’t Veen vrij. De locatie kan daarna worden ingezet als overlooplocatie voor overige scholen en/of voor aanvullende voorzieningen.

Instnr	School	2026	2031	2036	2041	2046	absoluut '26-'46	relatief '26-'46	m2 BVO	m2 BVO	m2 BVO
04RA00	Geref School De Zaaier	275	259	266	265	261	-14	-5%	1583	1513	-70
05HF00	Sint Andreasschool	54	44	45	45	44	-10	-19%	472	421	-51
05PA00	Van Heemstraschool	171	180	185	184	182	11	6%	1060	1115	55
09CA00	J. Jaspersschool	223	253	259	258	254	31	14%	1322	1478	156
09RA00	Basisschool De Vlonder	75	75	77	77	75	0	0%	588	588	0
11AM00	Basisschool Het Palet	322	351	360	359	354	32	10%	1820	1981	161
	Totaal	**1120**	**1162**	**1192**	**1188**	**1170**	**50**	**4%**	**6845**	**7096**	**251**

Instnr	School	2026	2031	2036	2041	2046	absoluut	relatief	m2	m2	m2
	IKC Geldersedijk	446	439	451	449	443	-3	-1%	2643	2628	-15
	Buurtschool 't Veen	129	119	122	122	119	-10	-8%	1060	1009	-51
09CA00	Janjaspersschool	223	253	259	258	254	31	14%	1322	1478	156
11AM00	Het Palet	322	351	360	359	354	32	10%	1820	1981	161
	Totaal	**1120**	**1162**	**1192**	**1188**	**1170**	**50**	**4%**	**6845**	**7096**	**251**

4 Routekaart

4.1 Toelichting Routekaart

Om de gezamenlijke ambitie zoals in dit hoofdstuk is verwoord te kunnen realiseren, zal de komende jaren geïnvesteerd moeten worden in de (basis)kwaliteit van schoolgebouwen. Dit is niet van vandaag op morgen gedaan. De snelheid waarmee de genoemde projecten uitgevoerd kunnen worden is in belangrijke mate afhankelijk van:

- Beschikbaarheid van financiële middelen
- Beschikbaarheid van mensen (organisatie)
- Tempo uitvoering woningbouwplannen
- Planologische aspecten / omgevingswet
- Draagvlak achterbannen / omwonenden
- Beschikbaarheid locatie
- Beschikbaarheid / kosten tijdelijke huisvesting (indien nodig)
- Energie-aansluiting

Een fasering in de uitvoering van maatregelen is daarom onoverkomelijk. De voorgestelde fasering is tot stand gekomen in samenwerking met de schoolbesturen. Zij kunnen zich vinden in deze fasering. Op de volgende pagina's worden per school de maatregelen en ingrepen beschreven die we in de komende jaren willen uitvoeren.

<u>Doorlooptijd projecten renovatie en (ver)nieuwbouw</u>

Voor projecten op het gebied van renovatie en nieuwbouw houden we een totale doorlooptijd aan van respectievelijk drie jaren (bij renovatie) en minimaal vier jaren (bij nieuwbouw). Het gaat hier om tijdspaden zonder vertragende factoren als het vinden van tijdelijke huisvesting, het ontbreken van draagvlak binnen de achterban, wijzigingen in het omgevingsplan en/of planologische beperkingen. Recent is hier de moeilijkheid voor het verkrijgen van een nutsaansluiting bijgekomen, die tot serieuze vertraging kan leiden wanneer scholen bij renovatie en nieuwbouw gasloos worden en naar een grootverbruikaansluiting moeten migreren. De jaartallen die in de routekaart zijn opgenomen betreffen het verwachte jaar van oplevering.

4.2 Fasering projecten in tijd

Onderstaand is de fasering voor de periode 2027 tot en met 2030 weergegeven. In deze fase zijn de belangrijkste huisvestingsprojecten opgenomen in het IHP. Daarnaast is er een doorkijk opgenomen naar de daaropvolgende fasen tot en met 2046.

Fasering IHP Hattem 2026 - 2046		FASE 1					FASE 2				FASE 3				FASE 4				FASE 4			
School	Maatregel	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046
IKC Geldersedijk	Vervangende nieuwbouw BENG																					
Het Palet	Renovatie fase 1																					
Janjasperschool	Upgrade gekoppeld aan GO																					
Buurtschool 't Veen	Vervangende nieuwbouw BENG																					
Het Palet	Renovatie fase 2																					
Janjansperschool	Vervangende nieuwbouw BENG																					

Legenda

- Nader onderzoek
- Voorbereidingskrediet
- Investeringskrediet en realisatie
- Oplevering
- Start kapitaallast

IKC Geldersedijk

Voor de basisscholen De Zaaier en de Van Heemstraschool is al enkele jaren het project IKC Geldersedijk in voorbereiding. Dit betreft vervangende nieuwbouw, waarbij beide scholen worden samengebracht in een nieuw Integraal Kindcentrum. Het nieuwe gebouw wordt gerealiseerd als een bijna energieneutraal gebouw (BENG) en sluit daarmee aan bij de huidige duurzaamheidsambities. In het IKC worden tevens twee kinderopvangorganisaties gehuisvest, waarmee een doorgaande ontwikkel- en leerlijn ontstaat die aansluit bij de doelstellingen van de gemeente Hattem.

Als gevolg van een lopende procedure bij de Raad van State heeft het project vertraging opgelopen. Op 8 juli 2026 heeft de Raad van State geoordeeld dat het beroep tegen het herstelbesluit ongegrond is, daarmee is het bestemmingsplan Woonzorgzone Geldersedijk inclusief IKC Geldersedijk onherroepelijk. De verdere voorbereidingen voor de realisatie kunnen worden gestart. Na oplevering verhuizen beide scholen naar de nieuwe locatie. De huidige locaties komen daarmee vrij voor herontwikkeling: de locatie van De Zaaier wordt ingezet voor woningbouw en de locatie van de Van Heemstraschool maakt onderdeel uit van de ontwikkeling van de woonzorgzone Geldersedijk.

Uitgaande van een start in 2027 wordt het IKC naar verwachting in 2028 opgeleverd. De kapitaallasten die voortkomen uit deze investering starten in het jaar na oplevering, in dit geval vanaf 2029.



Buurtschool ‘t Veen

De Andreasschool en De Vlonder zijn voornemens om vanaf het schooljaar 2027–2028 intensief samen te gaan werken. Deze samenwerking houdt in dat beide scholen vanaf dat moment onderwijs verzorgen vanuit één gebouw en met één onderwijsteam, als opmaat naar de ontwikkeling van Buurtschool ’t Veen. In het schooljaar 2027–2028 nemen de schoolbesturen een besluit over het gebouw waarin deze tijdelijke samenvoeging plaatsvindt: De Vlonder of De Andreasschool.

Vervolgens kan in 2030 worden gestart met de realisatie van Buurtschool ’t Veen op de locatie van het voormalige Noordgouw-terrein. De reeds gestarte samenwerking tussen beide schoolteams en schoolbesturen wordt in de nieuwe voorziening voortgezet. Insteek hierbij is het hanteren van één BRIN-nummer en één vaste voet bij de verdere uitwerking van het inhoudelijke en ruimtelijke concept van de buurtschool. De verdere uitwerking hiervan vindt plaats in 2028 en 2029. De onderbouwing voor het verwachte aantal leerlingen van Buurtschool ’t Veen is gebaseerd op de prognoses van De Vlonder en de Andreasschool, aangevuld met de extra groep van Het Palet die op dit moment in De Vlonder is gehuisvest. Deze leerlingenaantallen vormen een eerste richtlijn voor de beoogde omvang van Buurtschool ’t Veen. De definitieve omvang van de school wordt bepaald in de nadere projectuitwerking, in samenwerking met de betrokken schoolbesturen.

Insteek is om in Buurtschool ’t Veen tevens een kinderopvangorganisatie te huisvesten, waarmee wordt bijgedragen aan een doorgaande ontwikkellijn voor kinderen binnen de gemeente. De haalbaarheid hiervan wordt tijdens de verdere planuitwerking onderzocht. De ontwikkeling van Buurtschool ’t Veen betreft vervangende nieuwbouw, waarbij wordt ingezet op een bijna energieneutraal gebouw (BENG). De realisatie vindt plaats conform de fasering in 2030, met een beoogde oplevering in 2031. De kapitaallasten die samenhangen met deze investering starten vanaf 2032.

Het Palet

Het schoolbestuur van Het Palet (Openbaar Onderwijs Zwolle en Omstreken, OOZ) heeft aangegeven de school op de huidige locatie te willen behouden. Het schoolgebouw is, zoals ook blijkt uit de gebouwpaspoorten, het oudste schoolgebouw van Hattem en vraagt op korte termijn om maatregelen gezien haar conditiescore.

In overleg met het schoolbestuur is ervoor gekozen om de benodigde renovatie gefaseerd uit te voeren. De eerste fase richt zich op de vervanging van de kozijnen, het herstel van het voegwerk, de vervanging van het dak en verduurzamingsmaatregelen. Daarnaast wordt door het schoolbestuur een aanvraag gedaan voor een DUMAVA subsidie. Deze eerste fase wordt in 2027 voorbereid en waar mogelijk uitgevoerd, met een geplande oplevering in 2028. De bijbehorende kapitaallasten starten vanaf 2029.

De tweede fase van de renovatie is buiten de eerste vierjaarsperiode van dit IHP geplaatst. De voorbereiding van deze fase staat gepland voor 2032, waarna de uitvoering en oplevering in 2033 of 2034 worden voorzien. De kapitaallasten die voortkomen uit deze tweede fase starten vanaf 2035.

Daarnaast is met het schoolbestuur afgesproken dat Het Palet geen verdere groei gaat doormaken buiten de bestaande ‘muren’ van het gebouw. Eventuele extra ruimtebehoefte vanwege toekomstige kan worden opgevangen binnen de nieuw te realiseren buurtschool Het Veen, waar leerlingen indien nodig naartoe kunnen worden doorverwezen. Het huisvesten van leerlingen in de bestaande huisvesting van ‘t Vlonder komt hiermee te vervallen.

Jan Jasperschool

Voor de Jan Jaspersschool is in de eerste fase van het IHP een upgrade van het bestaande gebouw opgenomen. Deze maatregel hangt samen met de in een latere fase voorziene vervangende nieuwbouw en de instandhouding van het huidige gebouw voor 10 a 15 jaar. Het schoolbestuur heeft aangegeven op de huidige locatie goed uit de voeten te kunnen. In overleg met het schoolbestuur wordt gekeken op welke onderdelen een kwaliteitsimpuls haalbaar en wenselijk is. Deze upgrade is in de fasering opgenomen voor de periode 2028–2029. De kapitaallasten die voortkomen uit deze investering starten vanaf 2030.

De Vlonder

Voor De Vlonder zijn binnen de huidige planperiode geen investeringsmaatregelen opgenomen. Dit hangt samen met het voornemen om de leerlingen op termijn te huisvesten in de nieuw te realiseren buurtschool Het Veen.

De locatie van De Vlonder blijft in de tussenliggende periode beschikbaar en wordt ingezet als flexibele huisvestingslocatie. Hierbij kan het gebouw mogelijk gebruikt worden voor tijdelijke opvang van leerlingen van De Andreasschool en De Vlonder zelf, ter voorbereiding op de verhuizing naar buurtschool Het Veen.

Richting de vervangende nieuwbouw van de Jan Jasperschool wordt opnieuw bekeken of deze tijdelijke onderwijscapaciteit nog noodzakelijk is. Tot dat moment kan de locatie worden benut voor tijdelijke huisvesting of voor aanvullende functies, zoals kinderopvang, een taalklas of andere zorggerelateerde voorzieningen.

5 Financiën

In dit hoofdstuk staan de financiële uitgangspunten ter bepaling van de totale kosten, gebaseerd op de individuele kosten per school in de komende jaren. Daarnaast zijn de planning en de prioritering uit het vorige hoofdstuk vertaald naar een investeringsprogramma. De investeringen zijn per jaar uitgezet.

De inhoud van dit IHP Onderwijs vormt de basis voor maatregelen in onderwijshuisvesting in Hattem de komende jaren. De financiële consequenties van dit plan worden vertaald in de meerjarenbegroting van zowel de gemeente als de schoolbesturen, zodat het plan daadwerkelijk uitvoerbaar is. Voor de gemeente betekent dit dat de financiële doorkijk van het IHP jaarlijks meegenomen wordt in de Kadernota en het Meerjareninvesteringsplan. Voor het eerst zal dit meegenomen worden bij de behandeling van de begroting 2027. De gemeente krijgt pas vanaf de ingang van het eerste kalenderjaar na oplevering te maken met kapitaallasten die voortvloeien uit een investering in upgrade, renovatie of (ver)nieuwbouw. Dit geldt ook voor de voorbereidingskredieten die ook geactiveerd worden voor de afschrijvingstermijn van de betreffende investering.

5.1 Toelichting financiële parameters

Uitgangspunten nieuwbouw
In dit plan wordt gerekend met een bedrag van € 4.300 per m² BVO voor nieuwbouw van primair onderwijs. Deze bedragen gaan uit van de wettelijke eisen (BENG, Frisse Scholen klasse B voor ventilatie) en daar bovenop beperkte aanvullende eisen op het gebied van verduurzaming, gezondheid, flexibiliteit, materialisering, circulariteit en kwaliteit van de buitenruimte. Per project wordt bekeken of er aanleiding is om de gehanteerde bedragen bij te stellen. Nieuwbouw wordt afgeschreven in een periode van 40 jaar. De Verordening Huisvesting Voorzieningen Onderwijs gaat momenteel uit van het hanteren van VNG-normbedragen voor uitbreiding en (vervangende) nieuwbouw. Deze normbedragen blijken in de praktijk al jaren te laag te zijn. Daarom hanteren we in dit IHP normbedragen die hoger zijn dan de VNG-normbedragen, deze worden jaarlijks geïndexeerd.

Uitgangspunten renovatie
Voor renovatie wordt in dit plan gerekende met € 2.850 per m² BVO. Renovatie wordt afgeschreven in 25 jaar. Als grondslag voor renovatie wordt uitgegaan van de aanwezige capaciteit. Bij overcapaciteit wordt onderzocht welke mogelijkheden zijn om de (normatieve) leegstand te benutten, verhuren of af te stoten.

Uitgangspunten upgrade
Voor een upgrade wordt in dit plan gerekend met €600 m2 BVO. De upgrade wordt afgeschreven in 15 jaar.

5.2 Kerngetallen en uitgangspunten

Indicatieve bedragen
Genoemde bedragen zijn indicatief. Schoolbesturen kunnen geen rechten ontlenen aan de in dit plan genoemde bedragen. Per project worden nieuwe calculaties opgesteld gedurende de projectvoorbereiding.

UITGANGSPUNTEN	
1. Kostenraming nieuwbouw per m2 BVO (PO)	€ 4.300
2. Kostenraming renovatie per m2 BVO (PO)	€ 2.850
3. Kostenraming semi-permanente nieuwbouw per m2 BVO	€ 2.000
4. Kostenraming upgrade / tussentijdse levensduurverlenging per m2 BVO	€ 600
5. Prijspeil	2026
6. Opslag van BENG naar ENG per m2 BVO	€ 200,00
7. Bijdrage gemeente aan upgrade	50%
8. Interne rekenrente	3,00%
9. Afschrijvinstermijnen	
- permanente nieuwbouw	40 jaar
- semi-permanente nieuwbouw	15 jaar
- uitbreiding	40 jaar
- vernieuwbouw	40 jaar
- renovatie	25 jaar
- upgrade / tussentijdse levensduurverlenging	15 jaar
- functionele verbetering	1
10. Afschrijvingsmethode	lineair
11. Afschrijven op voorbereidingskrediet	ja
12. Rekenen met restwaarde	nee
13. Capaciteit (ver)nieuwbouw, uitbreiding, renovatie	normbehoefte komende 15 jaar o.b.v. recente prognoses
14. Capaciteit tussentijdse levensduurverlenging / upgrade	aanwezige capaciteit
15. Voorbereidingskrediet als percentage van stichtingskosten	10%

5.3 Bijdrage schoolbesturen

De gemeente Hattem en de schoolbesturen staan gezamenlijk voor de opgave om de in dit plan geformuleerde kwaliteitsambities voor onderwijshuisvesting te realiseren. Dit vraagt om een gezamenlijke inspanning, temeer omdat er op dit moment geen volledige compensatie vanuit het Rijk tegenover deze ambities staat.

De gemeente zet zich in voor het realiseren van kwalitatieve, duurzame en gezonde schoolgebouwen. Tegelijkertijd wordt van de schoolbesturen een wederkerige inzet verwacht, onder meer op het gebied van het bieden van goed onderwijs, een efficiënt gebruik van de beschikbare ruimten, een zorgvuldige omgang met publieke middelen en het uitvoeren van adequaat onderhoud aan de gebouwen. Daarnaast wordt van schoolbesturen verwacht dat onderwijsvoorzieningen waarvoor de gemeente investeert, gedurende de volledige afschrijvingstermijn in stand blijven. Dit voorkomt desinvesteringen en draagt bij aan een doelmatige inzet van publieke middelen. Het vraagt om duidelijke, gezamenlijke perspectieven per schoollocatie, zodat schoolbesturen hun onderhoud en exploitatie hierop kunnen afstemmen.

Binnen de huidige wet- en regelgeving is de gemeente verantwoordelijk voor het realiseren van nieuwbouw- en renovatieprojecten tot het wettelijk minimumniveau. Voor duurzaamheid betekent dit minimaal voldoen aan de BENG-eisen, en voor het binnenklimaat aan Frisse Scholen klasse B (ventilatie). Om de ambities uit dit IHP te realiseren en de kwaliteit van de onderwijshuisvesting verder te verhogen, zijn aanvullende investeringen nodig. Daarom is cofinanciering door schoolbesturen een belangrijk uitgangspunt. De invulling van cofinanciering wordt per project afgestemd tussen gemeente en schoolbestuur en altijd getoetst aan de geldende wetgeving. Daarbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

<u>Cofinanciering bij renovatie en (vervangende) nieuwbouw</u>
De Gemeente investeert in een Schoolgebouw op basis van kwaliteitsniveau BENG. Het Schoolbestuur investeert aanvullend met een maximale inspanningsverplichting voor de technische en functionele duurzaamheid vanuit haar reservering groot onderhoud en de materiële instandhoudingsvergoeding.

<u>Cofinanciering bij upgrading</u>
Bij projecten gericht op upgrading van bestaande gebouwen (zoals verbetering van het binnenklimaat en verdere verduurzaming) wordt uitgegaan van een investeringsniveau van € 600 per m² BVO. De kosten worden daarbij in principe gelijk verdeeld tussen gemeente en schoolbestuur (50%–50%). Indien een schoolbestuur gebruik kan maken van rijkssubsidies, zoals de DUMAVA-regeling, wordt de resterende investering na aftrek van de subsidie eveneens gelijk verdeeld.

Door deze gezamenlijke inzet en heldere afspraken over rollen en bijdragen, werken gemeente en schoolbesturen samen aan toekomstbestendige, doelmatige en kwalitatief hoogwaardige onderwijshuisvesting in Hattem.

5.4 Financiële disclaimer

De bedragen zoals die in dit hoofdstuk zijn benoemd zijn inclusief BTW, prijspeil 2026 en zijn uitsluitend bedoeld voor de stichtingskosten. In de genoemde bedragen zijn de volgende elementen niet inbegrepen.

Bijkomende projectkosten

Dit plan voorziet niet in mogelijk bijkomende kosten voor bijvoorbeeld het afboeken van boekwaardes, verkeersinfrastructuur, asbestsanering, archeologische vondsten, bodemverontreiniging, sloop gebouwen, paalfundering, bijzondere architectuur, circulair bouwen, biodiversiteit, verwerving van grond en kosten voor tijdelijke huisvesting. In een raadsvoorstel bij een kredietaanvraag kan waar mogelijk wel een raming worden opgenomen voor deze bijkomende kosten.

Sportaccommodaties

Dit plan voorziet niet in de kosten voor het faciliteren van bewegingsonderwijs via bijvoorbeeld gymzalen en sporthallen.

Inrichtingskosten

Dit plan voorziet niet in een vergoeding van de eerste inrichting, meubilair en onderwijsleerpakket. Scholen kunnen formeel overigens alleen een vergoeding in de eerste aanschaf van de gemeente krijgen wanneer voor een groep leerlingen niet eerder een vergoeding is ontvangen.

Onvoorziene omstandigheden

Dit plan voorziet niet in kosten voor onvoorziene omstandigheden zoals wijzigingen in de aanbestedingsresultaten, het leerlingenverloop en veranderende wetgeving op het gebied van onderwijshuisvesting.

Maatschappelijke verbreding

Per individueel project wordt inzichtelijk gemaakt welke extra maatschappelijke (en commerciële) functies toegevoegd worden, om hoeveel ruimte het gaat, wat de kosten zijn en wie de dekking verzorgd. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om investeringen in de huisvesting van kinderopvang, jeugdzorg en ontmoeting.

Organisatiekosten

Dit plan voorziet niet in de kosten die nodig zijn ter dekking van de gemeentelijke organisatorische lasten voor de voorbereiding en uitvoering van de projecten. Denk hierbij aan de uitvoering van haalbaarheidsstudies, locatiestudies en gemeentelijke inzet gedurende het ontwerp en bouw.

Inspanningsverplichting schoolbesturen

Voor alle projecten waarvoor subsidies vanuit bijvoorbeeld provincie en rijksoverheid mogelijk is, hebben schoolbesturen een inspanningsplicht om hiervoor gebruik te maken van beschikbare subsidieregelingen.

5.5 Meerjareninvesteringsplan

Naam school	Maatregel	Indicatie aantal leerlingen	normatief (m2 BVO)	feitelijke (m2 BVO)	Fasering	Activering	Indicatie stichtingskosten BENG (incl. BTW)	Indicatie subsidiebijdrage Rijk	Indicatie bijdrage schoolbestuur	Resterend voor gemeente	Indicatie totale kosten gemeente	indicatie voorbereidings-krediet (incl. BTW) (onderdeel stichtingsk.)
IHP projecten												
IKC Geldersedijk	Vervangende nieuwbouw BENG	445	2438	2638	FASE 1: 2027-2030	2029	€ 11.343.400	ntb	Conform bouwheerovereenkomst		**€ 11.343.400**	€ 1.134.340
Het Palet	Renovatie fase 1	354	1981	1731	FASE 1: 2027-2030	2029	€ 1.626.000	€ 487.800			**€ 1.138.200**	€ 162.600
Optioneel Jan Jasper	Upgrade	254	1478	1488	FASE 1: 2027-2030	2029	€ 892.800	€ 267.840	€ 312.480,00	€ 312.480	**€ 312.480**	€ 89.280
Buurtschool Het Veen	Nieuwbouw BENG	190	1158	1158	FASE 1: 2027-2031	2032	€ 4.979.451	ntb	ntb	ntb	**€ 4.979.451**	€ 497.945
Het Palet	Renovatie fase 2	354	1981	1731	FASE 2: 2031-2034	2035	€ 3.307.350	ntb	ntb	ntb	**€ 3.307.350**	€ 330.735
Jan Jasper	Vervangende nieuwbouw BENG	254	1478	1478	FASE 3: 2035-2038	2039	€ 6.353.766	ntb	ntb	ntb	**€ 6.353.766**	€ 635.377
totaal							**€ 28.502.767**	**€ 267.840**	**€ 312.480**	**€ 312.480**	**€ 27.434.647**	**€ 1.553.337**

Kinderopvang	Maatregel	m2	activering	stichtingskosten BENG (incl. BTW)	indicatie voorbereidingskrediet
IKC Geldersedijk (feitelijke m2)	Vervangende nieuwbouw BENG	360	2029	€ 1.548.000	€ 154.800
Buurtschool Het Veen (indicatieve m2)	Vervangende nieuwbouw BENG	240	2031	€ 1.032.000	€ 103.200
Het Palet	is reeds aanwezig in directe omgeving	nvt	nvt	0	0
Jan Jasper (indicatieve m2)	Vervangende nieuwbouw BENG	240	2039	€ 1.032.000	€ 103.200
totaal				**€ 3.612.000**	**€ 361.200**